

## POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania P.K.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu  
przy udziale E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.  
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych  
w dniu 18 lutego 2026 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego  
w Katowicach z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III AUa 1570/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się  
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów  
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny Katowicach, wyrokiem z 26 listopada 2024 r., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 30 maja 2022 r. i poprzedzającą go decyzję organu rentowego oraz stwierdził, że P.K. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 17 sierpnia 2011 r. do 17 marca 2020 r. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność (pkt 1).

W ocenie Sądu odwoławczego, skarżący nie jest wspólnikiem jednoosobowej spółki z o.o., a tym samym zaskarżona decyzja (oraz wyrok Sądu pierwszej instancji) nie były prawidłowe.

W wywiezionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej, organ rentowy, zaskarżając orzeczenie w całości, wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie oraz na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Zdaniem organu rentowego, w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a to art. 6 ust. 1 pkt. 5 ustawy systemowej, przez wskazanie, czy w myśl niniejszego przepisu za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą można uznać dominującego wspólnika nie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialności, który posiada część udziałów zapewniającą mu prawo do samodzielnego decydowania o wynikach zgromadzenia wspólników i niemal wyłączne prawo do zysku oraz który - wskutek pełnienia funkcji jednoosobowego, zarządu - ma nieskrępowaną możliwość samodzielnego decydowania o bieżącej działalności spółki. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego w tożsamych stanach faktycznych wypracowane zostały dwie linie orzecznicze.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący

źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365 i z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, iż wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124). Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadniony tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie.

W sprawie pozwany wskazał na orzeczenia, które na pierwszy rzut oka mogą świadczyć o rozbieżności w judykaturze. Tak jednak nie jest, gdy weźmie się pod uwagę stan faktyczny sprawy. To on stanowi punkt wyjścia do wykładni prawa materialnego. Trzeba zatem przypomnieć, że z ustaleń Sądu odwoławczego wynika, że odwołujący się nie był jednoosobowym współnikiem spółki, a udział drugiego z nich w tym podmiocie gospodarczym nie był „fikcyjny”. Dana teza została zbudowana na analizie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i nie

może być tu mowy o dowolności tych ustaleń, czego zresztą sam skarżący nie zarzuca.

Nie można pominąć, że w nowszym orzecnictwie Sądu Najwyższego pojawiły się wyroki, w których - przywołując wykładnię gramatyczną przepisu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej - odrzucano możliwość ubezpieczenia na jego podstawie wspólnika – choćby „dominującego” – wieloosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W wyroku z dnia 16 grudnia 2020 r., I UK 225/19 (LEX nr 3224793), Sąd Najwyższy zauważył, że tytuł ubezpieczenia z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej nie spełnia się, gdy nie ma jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zarazem podkreślono, że pojęcie „iluzorycznego wspólnika” nie jest kategorią prawną. Wprawdzie taka kategoria pośilkowo przyjmowana jest w orzecnictwie, jednak na tle sporów o pracownicze zatrudnienie wspólnika jedyne lub dominujące „w swojej” spółce. Chodzi o przesłankę podporządkowania pracodawcy, czyli o jej spełnienie w sytuacji, gdy „pracownik” jest jednocześnie dominującym lub niemal jedynym wspólnikiem w spółce, która ma być jego pracodawcą. Natomiast z perspektywy sprawy, której przedmiotem było zbycie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, Sąd jednoznacznie stwierdził, że zbycie choćby jednego udziału w jednoosobowej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością powoduje, że wspólnik traci tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Kwestia wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej została szeroko i wieloaspektowo omówiona w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2021 r., I USKP 44/21 (OSNP 2022 nr 9, poz. 91). Przede wszystkim odwołano się do potrzeby objęcia wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością ochroną w zakresie ubezpieczeń społecznych tak jak osób prowadzących działalność gospodarczą, której nie mogła im zagwarantować umowa o pracę. Podkreślono, że przepis art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej miał zapobiegać zawieraniu przez wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością umowy o pracę ze spółką w celu uzyskania pracowniczego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz związanych z tym świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych (np. świadczeń chorobowych). Na tym tle wskazano, że nowelizacja ustawy systemowej wynikająca z ustawy z

dnia 18 grudnia 2002 r. doprowadziła do wyraźnego oddzielenia wspólników spółek handlowych (art. 8 ust. 6 pkt 4) od osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (art. 8 ust. 6 pkt 1), pozostawiając obie te grupy w ramach szerszej kategorii podmiotów ubezpieczenia obowiązkowego - „osób prowadzących pozarolniczą działalność”. Ubezpieczenie obowiązkowe obejmuje wspólników wszystkich spółek osobowych (poza spółką komandytowo-akcyjną). Odminną zasadę zastosowano w odniesieniu do wspólników spółek kapitałowych, obejmując ubezpieczeniem obowiązkowym tylko wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (a nie wszystkich wspólników tych spółek). Zróżnicowanie metod regulacji prawnej polega na tym, że w przypadku wspólników spółek osobowych punktem odniesienia obowiązku ubezpieczenia społecznego uczyniono wyłącznie rodzaj spółki (ubezpieczeniu obowiązkowemu podlegają wszyscy wspólnicy wymienionych w przepisie spółek osobowych), natomiast w odniesieniu do spółek kapitałowych eksponuje się szczególne cechy wspólników podlegających ubezpieczeniu, któremu podlegają jedynie wspólnicy jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. To zróżnicowanie nie może być pomijane przy dokonywaniu wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Dalej wskazano, że według literalnej wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się tylko i wyłącznie wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, czyli wspólnika, który jest jedynym wspólnikiem tej spółki, ujawnionym w rejestrze przedsiębiorców stosownie do art. 38 ust. 8 lit. d ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, nie zaś tego wspólnika, który figuruje w tym rejestrze jako jedyny ujawniony spośród kilku wspólników spółki wyłącznie z powodów określonych w art. 38 ust. 8 lit. c tej ustawy.

Sąd Najwyższy zauważył, że wątpliwe jest poszukiwanie na siłę – wbrew woli i świadomej decyzji samego wspólnika spółki kapitałowej – tytułu do podlegania przez niego obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu (co ewentualnie stwarza mu również podstawę do zgłoszenia się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego). Zasada powszechności ubezpieczeń społecznych nie jest realizowana w pełni w systemie prawa. Ubezpieczeniom obowiązkowym podlegają (z mocy ustawy – *ex lege*) tylko te osoby fizyczne, które

mają tytuł do podlegania tym ubezpieczeniom (ujęte enumeratywnie w art. 6 ust. 1 ustawy systemowej). System dąży do powszechności, jednak nie jest w stanie objąć wszystkich osób fizycznych. Co prawda art. 67 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego, jednak zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. Jeżeli wspólnik wieloosobowej (nawet tylko dwuosobowej) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie spełnia warunków podlegania ubezpieczeniom społecznym, to znajdzie się poza systemem. We własnym interesie (a także w interesie członków jego najbliższej rodziny, zwłaszcza małżonka i dzieci – vide: renta rodzinna, świadczenia wypadkowe dla rodziny zmarłego) powinien dążyć do objęcia go ubezpieczeniami społecznymi i może takimi ubezpieczeniami być objęty, ponieważ prawo ubezpieczeń społecznych mu to umożliwia. Jeżeli jednak świadomie decyduje się prowadzić działalność zarobkową w takiej formie prawnej, która nie pozwala na objęcie go tymi ubezpieczeniami, to nie można wbrew treści jednoznacznie brzmiącego przepisu (art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej), dokonując wykładni *contra legem*, przyjmować, że tym ubezpieczeniom podlega.

Sumując, można uznać, że we wcześniejszych orzeczeniach Sąd Najwyższy, odwołując się do zasady powszechności ubezpieczeń społecznych i konstytucyjnej gwarancji obywatela do zabezpieczenia społecznego, odrzucał literalną wykładnię art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, wywodząc z tego przepisu tytuł ubezpieczeniowy także odnośnie do „dominującego” wspólnika wieloosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Natomiast w nowszym orzecznictwie zanegowano zasadność odwoływania się do pozajęzykowych dyrektyw wykładni, przywołując jednoznaczne brzmienie przedmiotowego przepisu i jego wyjątkowy charakter. Kończąc, należy zauważyć, że w uchwale z dnia 21 lutego 2024 r., III UZP 8/23 (LEX nr 3686847 z uwagami, o których mowa w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2024 r., II USKP 49/23, OSNP 2025 nr 1, poz. 10), w odpowiedzi na pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Lublinie, czy wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadający 99 procent udziałów zapewniających mu możliwość swobodnego kształtowania treści uchwał na zgromadzeniu wspólników i podejmowania decyzji dotyczących działalności

spółki podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, Sąd Najwyższy stwierdził, że wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadający 99 procent udziałów nie podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230).

Nie ma zatem przesłanek do stwierdzenia, że skarga kasacyjna jest ponadto oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. oraz art. 398<sup>21</sup> w związku z art. 98 § 1 k.p.c.

AGM

[SOP]